

فصل ٥

معدن

۵- معدن

مقدمه:

آمارگیری و انتشار مستمر آمار فعالیتهای مربوط به معدن از سال ۱۳۳۳ توسط وزارت صنایع و معادن وقت آغاز شد. این آمارها هر سال همزمان با انتشار نشریه آمار فعالیتهای صنعتی، ضمیمه نشریه مزبور به چاپ رسیده است. از سال ۱۳۳۹ با افزایش حجم آمارهای تهیه شده در زمینه فعالیتهای مربوط به معدن آمارهای مزبور در نشریه‌ای مستقل تحت عنوان آمار فعالیتهای معدنی ایران منتشر گردید. اولین سرشماری از معدن در آذرماه سال ۱۳۴۲ توسط وزارت اقتصاد وقت انجام گرفت. طی سالهای ۱۳۴۲ تا ۱۳۵۳ دفتر آمار وزارت اقتصاد با استفاده از اطلاعات دفاتر مناطق کشور، هر ساله آماری از فعالیتهای معدن کشور جمع‌آوری و منتشر کرد. در سال ۱۳۵۳ اولین سرشماری از معدن متشکل کشور با همکاری مرکز آمار ایران و وزارت صنایع و معادن وقت انجام گرفت. از سال ۱۳۵۳ تا سال ۱۳۵۷ مرکز آمار ایران بطور سالانه بخشی از معدن کشور را تحت عنوان معدن منتخب مورد آمارگیری قرار داد و نتایج حاصل را در نشریات جداگانه منتشر نمود.

از سال ۱۳۵۷ تا سال ۱۳۶۳ به دلیل عدم اجرای طرحهای آماری و نیز فراهم نبودن آمارهای ثبتی جامع، این بخش از فعالیتهای اقتصادی دچار خلاء آماری شد. در سالهای ۱۳۶۴ و ۱۳۶۵ مرکز آمار ایران به آمارگیری از معدن تحت پوشش مدیریت بخش عمومی اقدام کرد و در سال ۱۳۶۶ با توجه به نیاز روزافزون کشور به آمار جامع از بخش معدن، سومین سرشماری از معدن کشور را به مرحله اجرا درآورد. از سال ۱۳۶۷ به بعد به استثنای سال های ۱۳۷۰ و ۱۳۸۳ آمارگیری از معدن کشور بطور سالانه انجام گرفته است.

در این فصل برای طبقه‌بندی فعالیتهای بخش معدن، از ویرایش سوم طبقه‌بندی فعالیتهای اقتصادی (I.S.I.C) استفاده شده است و اطلاعات مربوط به نتایج آمارگیری از معدن فعال استان ارائه شده است.

تعاریف و مفاهیم بکار رفته در این فصل به شرح زیر است:

معدن: عبارت است از مجموعه کانسار (ذخیره معدنی که بهره‌برداری از آن اقتصادی می‌باشد) و ماشین‌آلات و تسهیلاتی که به منظور اکتشاف و تجهیز و بهره‌برداری و کانه‌آرایی از کانسار ایجاد شده است.

معدن در حال بهره‌برداری: معدنی است که دارای مجوز بهره‌برداری از وزارت صنایع و معادن (برای معدن غیر از شن و ماسه) یا شهرداری‌ها یا فرمانداری‌ها (برای معدن شن و ماسه) می‌باشد و در سال آمارگیری حداقل مدت ۳۰ روز بصورت پیوسته یا ناپیوسته، مجموعه‌ای از عملیات استخراج (در پاره‌ای از موارد همراه با کانه‌آرایی)، برای بدست آوردن کانه قابل فروش در آن انجام می‌شود.

مدیریت خصوصی: مدیریتی است که توسط افراد یا مؤسسات خصوصی اعمال می شود .

مدیریت عمومی : مدیریتی است که توسط وزارتخانه ها، سازمان های دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، بانک ها و شهرداری ها اعمال می شود .

شاغلان : تمامی افرادی هستند که در داخل یا خارج معدن به صورت تمام وقت یا پاره وقت برای معدن کار می کنند . شاغلان از نظر وظیفه ای که به عهده دارند به شاغلان خط تولید (ماهر و ساده) و سایر شاغلان تفکیک می شوند .

شاغلان ماهر خط تولید : کارکنانی هستند که به اعتبار دانش فنی و تجربه ای که کسب کرده اند ، توانایی انجام یک قسمت از کار فنی خط تولید را داشته باشند مانند مهندسان، تکنسین های فنی، استادکاران، سرکارگران، کارگران ماهر، تعمیرکاران و رانندگان .

شاغلان ساده خط تولید : کارکنانی هستند که شغل مورد تصدی آنان در خط تولید نیاز به تعلیم و کسب تجربه ندارد مانند کارگران ساده ، باربران و بارگیران .

سایر شاغلان : کارکنانی هستند که در معدن یا دفتر مرکزی به کارهای اداری ، مالی و خدماتی اشتغال دارند و عموماً کارمند نامیده می شوند .

سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱ ————— ۵- معدن

۱- ۵- مشخصات عمومی معادن در حال بهره‌برداری بر حسب فعالیت

جبران خدمات مزد و حقوق بگیران (میلیون ریال)	تعداد کل شاغلان (نفر)	تعداد معادن			سال و فعالیت
		مدیریت خصوصی	مدیریت عمومی	جمع	
۱۳۱۴۸	۱۰۳۰	۱۴۶	۱۱	۱۵۷۱۳۸۲
۳۵۷۴۹	۱۰۱۳	۱۲۵	۶	۱۳۱۱۳۸۶
۳۱۸۷۵	۹۱۱	۱۱۹	۳	۱۲۲۱۳۸۷
۳۷۸۰۸	۹۹۷	۱۴۱	۳	۱۴۴۱۳۸۸
۵۱۰۲۷	۱۲۱۷	۱۷۰	۴	۱۷۴۱۳۸۹
۵۶۶۰۵	۱۰۹۰	۱۵۵	۹	۱۶۴۱۳۹۰
۲۶۶۰۰	۲۱۳	۲	۰	۲ استخراج سنگ آهن
۲۶۳۶۴	۷۶۱	۱۲۴	۹	۱۳۳ استخراج سنگ و شن و ماسه
۲۲۶۴	۹۱	۱۲	۸	۲۰ شن و ماسه
۸۰۲۴	۲۰۵	۲۴	۰	۲۴ سنگهای تزئینی
۲۶۹۰	۹۹	۲۱	۰	۲۱ سنگ لاشه
۰	۰	۰	۰	۰ سنگ بالاست
۱۲۰۵۳	۳۲۳	۵۶	۱	۵۷ سنگ آهک
۰	۰	۰	۰	۰ کائولن، خاک نسوز
۹۲۲	۳۲	۷	۰	۷ دولومیت
۱۳۱	۴	۱	۰	۱ سنگ بنتونیت و گل سرشوی
۲۸۰	۷	۳	۰	۳ باریت
۳۶۴۱	۱۱۶	۲۹	۰	۲۹ استخراج سایر مواد معدنی
۱۷۵۷	۶۲	۲۰	۰	۲۰ سیلیس
۹۴۱	۲۵	۴	۰	۴ پوکه معدنی
۵۹۲	۱۷	۳	۰	۳ فلدسپات
۰	۰	۰	۰	۰ تالک
۱۳۳	۸	۱	۰	۱ میکا
۲۱۸	۴	۱	۰	۱ سنگهای قیمتی و نیمه قیمتی

مأخذ- مرکز آمار ایران.

۵- معدن _____ سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱

۲-۵- تعداد شاغلان معدن در حال بهره‌برداری بر حسب مهارت و فعالیت

سایر کارکنان (اداری، مالی، خدماتی)	کارکنان خط تولید		جمع	سال و فعالیت
	غیرماهر	ماهر		
۱۹۷	۲۸۹	۵۴۴	۱۰۳۰۱۳۸۲
۱۵۷	۴۹۷	۳۵۹	۱۰۱۳۱۳۸۶
۲۳۲	۳۸۳	۲۹۶	۹۱۱۱۳۸۷
۱۷۱	۳۳۵	۳۳۶	۸۴۲ (۱) ۱۳۸۸
۱۵۳	۴۲۷	۵۰۷	۱۰۸۷ (۱) ۱۳۸۹
۲۴۲	۲۲۳	۶۲۵	۱۰۹۰ (۱) ۱۳۹۰
۴۶	۳۷	۱۳۰	۲۱۳ استخراج سنگ آهن
۱۶۵	۱۴۵	۴۵۱	۷۶۱ استخراج سنگ و شن و ماسه
۱۹	۱۲	۶۰	۹۱ شن و ماسه
۳۵	۳۸	۱۳۲	۲۰۵ سنگهای تزئینی
۲۵	۲۳	۵۱	۹۹ سنگ لاشه
۰	۰	۰	۰ سنگ بالاست
۷۵	۶۸	۱۸۰	۳۲۳ سنگ آهک
۰	۰	۰	۰ کائولن، خاک نسوز
۷	۳	۲۲	۳۲ دولومیت
۱	۱	۲	۴ سنگ بتونیت و گل سرشوی
۳	۰	۴	۷ باریت
۳۱	۴۱	۴۴	۱۱۶ استخراج سایر مواد معدنی
۲۰	۲۰	۲۲	۶۲ سیلیس
۵	۱۰	۱۰	۲۵ پوکه معدنی
۴	۷	۶	۱۷ فلدسپات
۰	۰	۰	۰ تالک
۱	۲	۵	۸ میکا
۱	۲	۱	۴ سنگهای قیمتی و نیمه قیمتی

(۱) اطلاعات سالهای مورد اشاره شامل کارکنان بدون مزد و حقوق نمی باشد.

مأخذ- مرکز آمار ایران.

سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱

۵- معدن

۳-۵ مقدار و ارزش تولید مواد معدنی معادن در حال بهره‌برداری بر حسب فعالیت

ارزش (میلیون ریال)		مقدار			فعالیت
۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۹۰ ^(۱)	۱۳۸۹		
		(هزار تن)	(متر مکعب)	(هزار تن)	
۳۲۳۰۶۹	۳۱۶۰۶۵	۳۹۴۹	۳۶۶۵۹۶	۵۷۰۳	جمع
۱۳۶۳۸۲	۱۱۸۶۲۵	۱۷۴		۱۷۴	استخراج سنگ آهن
۱۵۵۸۷۴	۱۶۹۰۶۰	۳۵۰۸	۲۵۰۱۸۳	۵۳۵۹	استخراج سنگ و شن و ماسه
۹۲۵۶	۲۱۰۴	۳۵۷	۱۰۰۱۸۳	۰	شن و ماسه
۴۲۵۴۵	۲۵۳۷۳	۱۰۹		۷۲	سنگهای تزئینی
۷۶۸۰	۷۶۶۴	۲۱۱		۲۶۲	سنگ لاشه
۰	۱۰۱۴۱۳	۰	۱۵۰۰۰۰	۰	سنگ بالاست
۹۰۴۴۲	۱۰۳۷۶۰	۲۶۶۷		۴۹۰۲	سنگ آهک
۰	۲۳۱	۰		۲	کائولن، خاک نسوز
۴۰۷۵	۵۴۹۴	۹۱		۱۰۹	دولومیت
۵۵۱	۲۵۶	۱۰		۷	بتونیت
۱۳۲۵	۱۷۸	۶۳		۴	باریت، خاک سرخ و زرد
۳۰۸۱۴	۲۸۳۸۱	۲۶۸	۱۱۶۴۱۳	۱۷۰	استخراج مواد معدنی
۸۸۷۴	۸۱۸۲	۳۳		۴۰	سیلیس
۴۷۸۷	۴۰۵۶	۱۱۰	۱۱۶۴۱۳	۰	پوکه معدنی
۱۴۶۰۳	۱۵۰۱۳	۱۱۸		۱۲۲	فلدسپات
۰	۲۷۰	۰		۵	تالک
۱۶۵۰	۴۰۰	۵		۲	میکا
۹۰۰	۴۶۰	۲		۲	سنگهای قیمتی و نیمه قیمتی

(۱) اختلاف سرجمع و اجزاء به جهت گرد شدن ارقام است.

مأخذ- مرکز آمار ایران.

۵- معادن _____ سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱

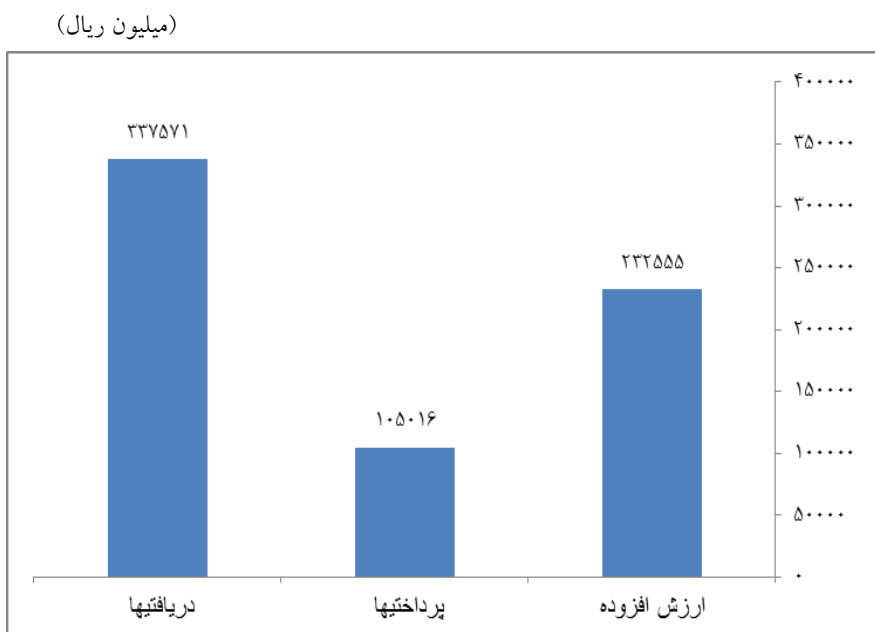
۴-۵ ارزش افزوده، ارزش پرداختیها و دریافتیهای معادن در حال بهره‌برداری بر حسب فعالیت

(میلیون ریال)

دریافتیها (ستاندها)	پرداختیها (داده‌ها)	ارزش افزوده	سال و فعالیت
۸۳۲۵۵	۱۵۷۷۵	۶۷۴۸۰ ۱۳۸۲
۲۷۷۷۸۰	۹۴۲۷۷	۱۸۳۵۰۳ ۱۳۸۶
۲۱۳۴۴۷	۷۴۰۳۰	۱۳۹۴۱۷ ۱۳۸۷
۲۵۳۳۵۱	۸۶۶۷۶	۱۶۶۹۷۵ ۱۳۸۸
۳۲۹۶۷۷	۹۲۱۷۸	۲۳۷۴۹۹ ۱۳۸۹
۳۳۷۵۷۱	۱۰۵۰۱۶	۲۳۲۵۵۵ ۱۳۹۰
۱۳۸۵۷۲	۴۵۸۴۳	۹۲۷۲۹ استخراج سنگ آهن
۱۶۶۸۸۳	۵۱۳۷۸	۱۱۵۵۰۴ استخراج سنگ و شن و ماسه
۱۰۴۱۴	۲۶۰۱	۷۸۱۲ شن و ماسه
۴۵۴۲۵	۹۸۵۰	۳۵۵۷۵ سنگهای تزئینی
۹۷۹۰	۳۱۹۵	۶۵۹۵ سنگ لاشه
. سنگ بالاست
۹۴۶۴۵	۳۳۴۲۹	۶۱۲۱۶ سنگ آهک
. کائولن، خاک نسوز
۴۵۷۲	۱۵۳۵	۳۰۳۷ دولومیت
۵۷۸	۱۳۸	۴۴۰ سنگ بنتونیت و گل سرشوی
۱۴۵۹	۶۳۰	۸۲۹ باریت
۳۲۱۱۶	۷۷۹۵	۲۴۳۲۱ استخراج سایر مواد معدنی
۹۷۴۷	۳۷۷۷	۵۹۷۰ سیلیس
۴۹۵۴	۱۴۸۴	۳۴۷۰ پوکه معدنی
۱۴۸۴۰	۱۹۳۸	۱۲۹۰۲ فلدسپات
. تالک
۱۶۵۰	۳۸۱	۱۲۶۹ میکا
۹۲۵	۲۱۵	۷۱۰ سنگهای قیمتی و نیمه قیمتی

مأخذ- مرکز آمار ایران.

نمودار ۱-۵- ارزش افزوده و ارزش پرداختیها و دریافتهای معادن
در حال بهره‌برداری: ۱۳۹۰

منبع: جدول ۵-۵

۵- معادن _____ سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱

۵-۵ سرمایه‌گذاری (ارزش تغییرات اموال سرمایه‌ای) معادن در حال بهره‌برداری بر حسب فعالیت و نوع اموال سرمایه‌ای

(میلیون ریال)

وسایل نقلیه	ماشین‌آلات، ابزار و وسایل کار بادوام و تجهیزات اداری	جمع	شهرستان و فعالیت
۶۴۳	۶۳۸۵	۷۸۰۷ ۱۳۸۲
۲۰۷۰	۳۴۷۸۷	۳۸۸۷۹ ۱۳۸۶
۱۸۲۶	۵۳۲۶۰	۵۸۲۵۹ ۱۳۸۷
۱۹۷۵	۳۲۷۰۲	۳۷۲۹۸ ۱۳۸۸
۲۸۹۵	۳۷۸۴۸	۴۹۰۹۹ ۱۳۸۹
۴۹۷۴	۳۱۰۳۶	۴۱۹۴۳ ۱۳۹۰
۱۱۹۳	۱۰۸۰۱	۱۷۵۳۵ استخراج سنگ آهن
۳۳۵۲	۱۸۰۸۵	۲۲۷۵۷ استخراج سنگ و شن و ماسه
۲۲۵۱	۲۳۶۹	۴۷۱۳ شن و ماسه
۱۲۷	۷۵۰۵	۸۴۹۹ سنگهای تزئینی
۱۸۵	۴۳۴	۶۹۵ سنگ لاشه
۰	۰	۰ سنگ بالاست
۶۴۹	۷۳۵۱	۸۲۸۳ سنگ آهک
۰	۰	۰ کائولن، خاک نسوز
۱۴	۲۷۳	۲۸۷ دولومیت
۲۱	۲۳	۴۵ سنگ بنتونیت و گل سرشوی
۱۰۵	۱۳۰	۲۳۵ باریت
۴۲۹	۲۱۵۰	۲۷۱۵ استخراج سایر مواد معدنی
۲۲۵	۵۶۳	۷۹۹ سیلیس
۱۵	۷۵۲	۸۹۲ پوکه معدنی
۷۴	۶۸۵	۷۵۹ فلدسپات
۰	۰	۰ تالک
۶۵	۱۰۰	۱۶۵ میکا
۵۰	۵۰	۱۰۰ سنگهای قیمتی و نیمه قیمتی

سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱

۵-۵ سرمایه‌گذاری (ارزش تغییرات اموال سرمایه‌ای) معادن در حال بهره‌برداری بر حسب فعالیت و نوع اموال سرمایه‌ای (دنباله)

(میلیون ریال)

شهرستان و فعالیت	ساختمان و تاسیسات (بدون زمین)	راه اختصاصی	توسعه و اکتشاف	سایر
..... ۱۳۸۲	۵۳۲	۱۸۳	۵۹	۶
..... ۱۳۸۶	۴۵۲	۸۸۴	۵۰۰	۱۸۶
..... ۱۳۸۷	۱۵۵۶	۱۳۲۸	۲۶۰	۳۰
..... ۱۳۸۸	۱۰۳۷	۹۹۷	۵۴۱	۴۷
..... ۱۳۸۹	۵۹۶۱	۱۴۵۱	۸۹۹	۴۶
..... ۱۳۹۰	۱۱۸۷۲	۱۰۶۷	۱۰۹	-۱۱۵
..... استخراج سنگ آهن	۵۱۸۳	۳۴۱	۰	۱۷
..... استخراج سنگ و شن و ماسه	۷۵۳	۵۹۰	۱۰۹	-۱۳۲
..... شن و ماسه	۴۴	۴۹	۰	۰
..... سنگهای تزئینی	۶۴۶	۱۸۵	۰	۳۶
..... سنگ لاشه	۰	۷۶	۰	۰
..... سنگ بالاست	۰	۰	۰	۰
..... سنگ آهک	۶۲	۲۸۰	۱۰۹	-۱۶۸
..... کائولن، خاک نسوز	۰	۰	۰	۰
..... دولومیت	۰	۰	۰	۰
..... سنگ بتونیت و گل سرشوی	۱	۰	۰	۰
..... باریت	۰	۰	۰	۰
..... استخراج سایر مواد معدنی	۰	۱۳۶	۰	۰
..... سیلیس	۰	۱۱	۰	۰
..... پوکه معدنی	۰	۱۲۵	۰	۰
..... فلدسپات	۰	۰	۰	۰
..... تالک	۰	۰	۰	۰
..... میکا	۰	۰	۰	۰
..... سنگهای قیمتی و نیمه قیمتی	۰	۰	۰	۰

مأخذ- مرکز آمار ایران.

۵- معدن _____ سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱

۶- ۵- مشخصات عمومی شرکتهای تعاونی معدنی فعال

سرمایه (هزار ریال)	شاغلان	عضو	تعداد	شرح
۴۴۳۰۰۰	۱۱۷	۱۰۱	۷ ۱۳۸۲
۶۸۶۷۵۰	۱۴۷	۱۳۱	۱۱ ۱۳۸۷
۶۸۴۲۰۰	۱۴۴	۱۲۹	۱۰ ۱۳۸۸
۲۲۲۷۷۵۰	۱۰۵	۷۶	۹ ۱۳۸۹
۲۳۱۱۲۵۰	۲۳۱	۱۳۱	۱۸ ۱۳۹۰
۱۹۸۴۷۵۰	۴۹	۴۲	۶ ۱۳۹۱
۰	۰	۰	۰ اسدآباد
۳۲۵۵۰	۱۴	۷	۱ بهار
۷۰۰	۷	۷	۱ تویسرکان
۰	۰	۰	۰ رزن
۰	۰	۰	۰ فامنین
۰	۰	۰	۰ کیودرآهنگ
۱۰۵۰۰	۷	۷	۱ ملایر
۱۰۵۰۰	۷	۷	۱ نهاوند
۱۹۳۰۵۰۰	۱۴	۱۴	۲ همدان

مأخذ- اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان.